

MƏHBUBƏ ƏBDÜLHƏMİD qızı QURBANOVA

Filologiya üzrə əlsəfə doktoru, dosent

Bakı Dövlət Universiteti

QASIM BƏY ZAKİR YARADICILIĞINDA REALİST TƏFƏRRÜATLARIN BƏDİİ TƏSVİR VASİTƏLƏRİ İLƏ İFADƏSİ

Qasım bəy Zakir Azərbaycan ədəbiyyatında realizmin görkəmli nümayəndəsi, maarifçi realist satiranın banisidir. Ədəbiyyat tariximizdə xüsusi bir mərhələ təşkil edən Zakir satiraları feodalizm cəmiyyətinin qüsurlarını aşkara çıxaran, qamçılayan zəhmətkeş xalqın hüquqlarını müdafiə edən sənət nümunələridir. Zakir klassik Şərq ədəbiyyatının ən yaxşı cəhətlərini özünəməxsus satirik və lirik üslubda davam və inkişaf etdirərək qüdrətli söz ustası kimi şöhrət qazanmışdır.

Q.Zakir Azərbaycan bədii dilini yeni pilləyə qaldıraraq, məzmunca dolğun, formaca bitkin satirik şeirləri, qoşmaları, gəraylıları ilə həməsrilə olduğu şairlərdən fərqlənmiş, ustad bir sənətkar kimi diqqəti cəlb etmişdir. Q.Zakirin yaradıcılığında iki mühüm cəhət mahiyyət etibarilə bir vahid təşkil edir: bir tərəfdən güclü lirizm, klassik Azərbaycan ədəbiyyatının, ümumiyyətlə, Şərq poeziyasının, xalq şeirimizin, aşıq sənətimizin ən yaxın ənənələrinə əsaslanan, onu daha da inkişaf etdirən qüdrətli lirika; o biri tərəfdən yenə də həmin qaynaqlardan bəhrələnməklə ictimai ədalətsizliyi, feodal-patriarxal münasibətləri amansız tənqiddə tutan satiradır [6, s. 6].

Q.Zakirin bədii irsi milli şeirimizi həm Füzuli nəfəslilə qəzəl, müstəzad, müxəmməs, tərcibənd, tərkibənd janrları ilə, Vaqifin ruhunu xatırladan qoşma, gəraylı, təcnislərlə, həm də satirik-tənqidi şeirlər, təmsil və mənzum hekayələrlə zənginləşdirmişdir.

M.F.Axundzadə “Nəzm və nəsr” haqqında məqaləsində Q.Zakiri M.P.Vaqiflə müqayisə edərək yazırdı: “Bu iki şəxsin də fərqi bir-birindən budur ki, əgərçi Molla Pənah müqəddəm ərsəyə bu fəndə Qasım bəyə nisbət rəhmünadır və lakin təsir və mühəssənəti-nəzmiyyə Qasım bəyin xəyallarında çoxdur” [1, s. 203]. Göründüyü kimi, tanınmış mütəfəkkir Zakirə üstünlük verir, onun şeirlərinin daha çox təsir gücünə malik olduğunu, maraqla oxunduğunu diqqətə çatdırır.

Alim və tənqidçi Firudin bəy Köçərli dövrü mətbuatda Zakir haqqında bir neçə məqalə çap etdirmişdir. Eyni zamanda onun şair haqqında “Azərbaycan ədəbiyyatı” kitabında məqaləsi də dərc olunmuşdur. F.Köçərli qeyd edir ki, şairin yaradıcılığı onun mənsub olduğu xalqın mənəvi aləmi ilə sıx bağlı olmalıdır. Bu cəhətdən Zakirin yaradıcılığı XIX əsrin I yarısındakı ictimai həyatı əks etdirən canlı bədii lövhələrlə zəngindir: “Qasım bəy Zakir həqiqi bir milli şair kimi öz əsrinin aynası olubdur və məişəti-milliyəsini – necə ki, var imiş – eynilə yazıb, bizim üçün böyük bir yadigar qoyubdur. Öz əsrində şayani-diqqət olmuş olan bir şey qoymayıbdır ki, ona əl aparmamış olsun. O vaxtın adamlarının abadü-əxlaqını, dolanacaqlarının övzavü əsasını mahir nəqqaş kimi özlərinə məxsus rənglərlə çəkib bizə göstərir. Məişətin hər bir sinif və təbəqəsinə ətraflı nəzər yetirib şairlərin gözlərinə görsənməyən şeyləri görüb təftiş və tənqid edibdir” [4, s. 377].

Qasım bəy Zakir Azərbaycan ədəbiyyatında satirik poeziyanın görkəmli nümayəndəsi kimi olduqca maraqlı bədii təsvir və ifadə vasitələri yaratmışdır. Həmçinin o, klassik ədəbiyyatda mövcud olan satirik ənənələri inkişaf etdirərək bilavasitə ictimai məzmunlu satirik poeziyanın bünövrəsini qoymuşdur.

Çoxəsrlik Azərbaycan ədəbiyyatında satirik ənənələr qədim tarixə malikdir. Xaqani və Nizamidən bu yana bir çox şairlərimizin əsərlərində az və ya çox dərəcədə satirik mövzulara təsadüf olunur. Lakin Zakir kimi ardıcıl olaraq satirik poeziya yaradan şairimiz olmamışdır. Onun satirik şeirlərinin yaranma səbəblərini zamanəsindəki haqsızlıqlara qarşı etirazı ilə izah edirlər. Bununla belə demək lazımdır ki, Zakirin əsərlərindəki böyük ictimai məzmun və satirik məharət onun bu sahədəki güclü istedadı ilə bağlıdır. Şairin məharəti ondadır ki, ayrı-ayrı adamların ifşasına həsr etdiyi həcvlərdə belə böyük ümumiləşmələr apara bilmişdir. Konkret bir şəxsin tənqidinə həsr olunmuş hər hansı bir əsərdə zümrələrin bir çox səciyyəvi əlamətləri öz əksini tapmışdır.

Q.Zakirin əsərlərindəki tənqidi gülüşün də bədii siqləti böyükdür. Şair güclü istedadı hesabına nifrət etdiyi adamları şiddətli satira atəşinə tuta bilmişdir.

Hər bir sənətkarın şəxsi taleyi istər-istəməz onun bədii yaradıcılığına da təsir edir. Zakirin ictimai məzmunlu bir sıra əsərləri məhz onun həyatının müəyyən anları, hadisələri ilə əlaqədar yazılmışdır. Məlum olduğu kimi, şair bəy nəslindən olsa da, çox məşəqqətli həyat sürüb. O, öz dövründən, zamanəsindən və müasirlərindən şikayətçi olmuşdur. M.F.Axundzadəyə ünvanladığı “Vilayətin məğşuşluğu haqqında” adlı şeirində şair dövrünün dəyişdiyindən, ədalətsizliyin baş alıb getməsindən yanıqlı şəkildə şikayət edir:

*Xəbər alsan bu vilanın əhvalın,
Bir özgədir keyfiyyəti Qarabağ.
Həqdi, bundan əqdəm görübsən sən də,
Hamı o qaidə, o qanun sayaq [6, s. 67].*

Bu şeirdə şair həcv üslubuna sadıq qalaraq, zamanəsinin ümumi vəziyyətindən danışmaqla bərabər, konkret adamların da adını çəkir, onların əməllərini rüsvay edir.

Məğrur təbiətli Zakir həm qonşu bəylərdən, həm də çar çinovniklərindən min bir təzyiq və müsibətlər görmüşdür. Əslində çar çinovniklərini də şairə qarşı zülmə təhrik edən məhz şəxsi ədavəti olan bəylər, mülkədarlar olmuşdur. Zakir zamanəsinin əzablarına qoca vaxtı belə mərdliklə tab gətirsə də, onun şikayətlərində az qala nisgilli fəryad eşidilir. Bu cəhətdən “Çıxmadı qurtulaq dərdü-bələdan” və “Zəmanənin tənqidi” şeirləri çox səciyyəvidir. Şair zülmə böyük qəzəblə öz etirazını bildirir, onun ailəsini dağıdanları ittiham edir:

*Bu zülmü insana eyləməz insan,
Saf cana yetişdin, aman əl'aman,
Bir neçə laməzhəb adı müsəlman
Mürtədü mə'luni görək qanımız [5, s.22].*

Q.Zakirin bir satirik kimi məharəti ondadır ki, o, yeri gəldikcə, bütün ictimai təbəqəni, zümrəni ümumiləşdirilmiş şəkildə ifşa hədəfinə çevirir, onların xarakterini geniş şəkildə açə bilir.

*Üləmalar üz döndərib xudadən,
Usanmaz bir ləhzə cövrü-cəfadən,
Başı əmmaməli seyyid-molladən,
Taətdə övladır o qatma, qurmaq [6, s. 83].*

* * *

*Həqq bilir ki, beli şallı hacılar,
Zəhrimar tək xəlqin azğın acılar,
Düşəndə gözləməz ana, bacılar,
Bu əhldən sinədağəm, sinədağ [5, s. 59].*

Göründüyü kimi, şair ruhani təhsili görmüş bir sıra adamların insanlara cövrü-cəfa yetirmələrini seyyid və mollaların tüfeyliliyini, “beli şallı hacıların” dələduzluğunu satirik ümumiləşdirmə əsasında kəskin tənqid etmişdir. Şair bəzən metonimiyalardan da satirik məqsədlə, sərrast şəkildə istifadə edir. Məsələn, *Yarımsaqqal, Yekəpər* kimi metonimiyalarda öz zamanəsindəki müəyyən adamları dolayısı ilə ifşa etmişdir:

*Kişi yoxu, baxma pula-çuxaya,
Adam gərək dağa-daşa toxuya,
Getmə-getmə deyib getdi yuxuya,
Axırda itirdi yekəpər məni [6, s. 29].*

Q.Zakir zamanəsinin eybəcərliklərini, qüsurlarını səciyyəvi detallarla nəzərə çatdırır, hakim təbəqələri ifşa edir. Bu şeirlərdə baqqalların imansızlığı, dağaların, kvartalların dələduzluğu, rüşvətxorluğu, xan zadələrin amansızlığı, hökmranlığı böyük məharətlə satira hədəfinə çevrilmişdir.

Zakirin tərcümeyi-halı, taleyi onun əsərlərində son dərəcə zəngin və əhatəli şəkildə öz əksini tapmışdır. Diqqət etdikdə görürük ki, onun satiralarında dövrədən, zamanədən və müasirlərindən şikayət mövzusu güclü bir leytmotiv kimi özünü göstərməkdədir. Şairin dərin ürək yangısı ilə yazdığı “Görün bu çərxi dənərvər hər növi ruzigar eylər” adlı şeirinə diqqət edək:

*Görün bu çərxi dənərvər nə növi ruzigar eylər,
Çəkib ağuşına hər naqisi kamil əyar eylər,
Xilaf əhlin sırıfraz, əhli-sidqi akisar eylər,
Mənim könlüm rəqibin tənəssindən çox qubar eylər,
Açıb dərdi-dili-pünhan xəlqə aşikar eylər [5, s. 71].*

Zakirin ictimai satiraları içərisində insafsız, ədalətsiz ruhanilərə qarşı etirazı da çox güclüdür. O, təkcə ruhaniləri deyil, ümumən yaşadığı cəmiyyətdə mötəbər sayılan hacıları və başqa din təbliğatçılarını kəskin satira atəşinə tutur, onları xalqın düşməni hesab edir. Heç şübhəsiz, Zakir ateist deyildi, lakin o zahirdə din

mübəlləği olan, özünü din xadimi kimi qələmə verən ikiüzlü, riyakar adamları ifşa edərək onların əsl simalarını açır və bütün çıpaqlığı ilə xalqa tanıdır.

Zakir hər zaman əsərlərində cəsarətlə həqiqəti deyən şair olmuşdur. O, cəmiyyətdəki uyğunsuzluğu, ədalətsizliyi ittiham edib. Çünki şair hər yerdə, hər zaman sadə, zəhmətkeş insanların mənafeyindən çıxış etmiş, onların haqqını, hüququnu müdafiə etmişdir. Məhz buna görə də Q.Zakir, sözün əsl mənasında, xalq şairi olmuşdur.

Zəngin məzmunu malik satiralarında şair Azərbaycan həyatını geniş lövhələrlə əks etdirmiş, dövrün mühüm ictimai-siyasi məsələlərini, tipik cəhətlərini ümumiləşdirmiş, feodal üsul-idarəsinin nöqsanlarını açıb göstərmişdir. Zakirin satirik əsərləri bədii forma və sənətkarlıq cəhətcə də kamil sənət nümunələridir.

Zakir feodal-patriarxal münasibətlərin hökm sürdüyü cəmiyyəti, çürüməyə başlayan qanun-qaydaları istismarçı təbəqələrin əxlaq və rəftarını, ümumiyyətlə, həyatda gördüyü kəsir və nöqsanları cəsarətlə ifşa edirdi. Onun amansız həcvindən, acı gülüşlərindən nə bəy, xan, mülkədar, nə də çar məmurları, ruhanilər... yaxalarını qurtara bilməmişlər.

Həyatın vacib məsələlərinə, ictimai ziddiyyətlərinə həsr olunmuş şeirlərində Zakir dərdi xalq dərdi, el kədəri idi. Onun şeirlərində ictimai kədər, ədalətsiz cəmiyyətdən narazılıq hissi, qüvvətlidir.

Dünyagörüşünün bəzi məhdud cəhətlərinə baxmayaraq, Zakir öz yaradıcılığında xalq həyatının bir çox mühüm cəhətlərini işıqlandıra bilmişdir. Onun şeirləri ictimai haqsızlığa qarşı xalq şüurunda güclənən tənqidi münasibətdən, xalq yaradıcılığının realist və satirik məzmunundan qidalanmışdır. Mənsub olduğu sinfin dünyagörüşündən asılı olmayaraq, Zakir realist əsərlərində obyektiv olaraq ictimai ədalətsizliyə qarşı çıxır.

Zakir satiralarının əsas tənqid hədəfi şairin yaşadığı ictimai mühitdəki haqsızlıq və özbaşınalıq, hakim, imtiyazlı təbəqələrdir. “Şərin kökü”nü ölkənin ağası hesab olunan çar hakimlərində, onlara havadarlıq edən alçaq təbiətli yaltaq bəylərdə və yaltaq ruhanilərdə görən şairin M.F.Axundzadəyə, İ.Qutqaşınhıya, B.Şakirə, M.P.Kolyubakinə yazdığı məktublarında, eləcə də ayrı-ayrı satirik şeirlərində ictimai məsələlər – zülmün və haqsızlığın kəskin tənqidi, vətən və xalq məhəbbəti əsas yeri tutur. Məktublarda ölkəni idarə edənlərin, hakim feodal qüvvələrin əxlaq və kəskin rəftarı ifşa edilir.

Xalqını, vətəninizi qızğın məhəbbətlə sevdini üçün tufeyli həyat sürənlərə, xalqın əməyi ilə varlanıb eys-ışrətlə yaşayanlara nifrət bəsləyən şairin yerli çar hakimləri haqqında yazdığı satiralar bir də ona görə əhəmiyyətlidir ki, onlarda qüvvətli ümumiləşdirmə var və tipik surətləri düzgün əks etdirmişdir.

Şairin ifşa etdiyi ictimai tiplər “dövləti, malı əndazədən çıxanlar”, mahalı “çapıb-talayan”lar idilər. Zakir göstərirdi ki, bu yaramazlar taun kimi ölkənin hər yerində yayılmışdır. Onlar xalqın “gününi qara əsgiyə bükmüşlər”, soyğunçuluq və zorakılıqla məşğuldurlar.

Şairi qəzəbləndirən bir də o idi ki, idarə və məhkəmələrə soxulmuş şöhrətpərəst adamlar “qanun”u qorumaq əvəzinə ölkədə cinayətin, özbaşınalığın baş götürməsi üçün hər şeyə əl atırlar.

Çar hakimlərinin və yerli ağaların rüşvətxorluğunu xüsusi bir qəzəblə lənətləyirdi:

*Yüz təşnələbi-qəhr olasan, xadimi-dövlət,
Verməz bir içim su sana ta almaya dərya,
Simu zər ilə ddoldurasantə gərək ovcun,
Ondan sonra zahir qıla şad yədi-beyza* [6, s. 17].

Böyük şair öz tənqidini konkret həyatı hadisələr üzərində qurur, gördüklərinə əsaslanırdı. Belə olmasaydı, onun satiraları bu qədər həyatı, kəskin və canlı olmazdı. Dərin müşahidə qabiliyyəti olan şair ancaq belə deyə bilərdi:

*Ərzə verə bir adamın pədəri,
Fərazəndinə olmaz zahir əsəri,
Yetmiş ildən sonra nəvvadələri,
Məgər ondan tapa bir rahi-nicat* [6, s. 38].

Zakir satirasında XIX əsrin I yarısındakı mülkədar kəndli münasibətinin bəzi mühüm, tipik cəhətləri də öz əksini tapmışdır. Şair mülkədar və bəylərin xalqa zülm etməkdə çar məmurları ilə əlbir olduqlarını, onlardan geri qalmaqdaqlarını göstərirdi. Mülkədar və bəylərin yoxsul, əməkçi kəndli ilə rəftarı “insaf və mürvətdən” kənar olduğu üçün şairdə kəskin etiraz doğurmuşdu.

Şairin tənqid etdiyi bəylər yalnız onun şəxsi düşmənləri olmayıb, cəmiyyət üçün, xalq üçün də ictimai bəla idi. Zakir yırtıcı təbiətə malik olan, “rəiyyəti şişə taxan” mülkədarlara, xan zadələrə nifrət oymaqla onları hərtərəfli tanıtmayla xalqına xidmət edirdi.

Satira və həcvlərində şairin müasirləri olan Cəfərqulu xan Nəva, Əmiraslan bəy, Mehdi bəy Kəbirli, Hüseyn bəy, Knyaz Xasay kimi konkret, real, böyük mülkdər və bəylər tənqid olunmuşdur. Şair onları feodal

dünyasının yırtıcı, eybəcər nümayəndələri kimi təsvir və təqdim etmişdir. Bunu üçün isə o, xalqın bədii təfəkküründə yaranmış **surətlərdən, ifadələrdən, təşbilərdən** bol-bol istifadə etmişdir.

Ruhu oxşayan, məhəbbətə, gözəlin təsvirinə həsr olunan qoşmaları məcazsız təsəvvür etmək mümkün deyildir. O cümlədən, də Zakirin qoşmaları bədii təsvir vasitələri ilə olduqca zəngindir. Bunlar da şeirə emosionallıq gətirir, onun bədii təsir gücünü artırır, şeirin dilini rəvanlaşdırır.

Zakir əsərlərində rast gəlinən təsvir vasitələrindən biri də **epitetdir** – bədii təyindir. Epitet bir sözün qüvvəsini artıraraq tamamlamaq, onu daha da təsirli, daha zəngin, daha ifadəli etmək üçün işlədilir. Bu ikinci dərəcəli sözlərlə əsas sözlər daha dərin bir qiymət və təsir qazanmış olur:

*Müddətdi həsrətəm, eyləmə haşa,
Ayqabağa, xumar gözə, yay qaşa,
Durub pərvanə tək dolanıb başa,
Siyah zülfün tutum, çənəndən öpüm* [5, s. 171].

Misal gətirdiyimiz bu parçada *xumar gözlü, siyah züflü* ifadələri epitetdir. *Xumar* sözü gözün, *siyah* sözü isə zülfün müəyyən əlamətini bildirir, təyin edir.

Klassik ədəbiyyatımızın görkəmli nümayəndələrinin lirik şeirlərində də epitetlərdən məharətlə istifadə edilmişdir. Məsələn, M.Füzulidə:

*Od yanaqlı yardan ayrı saldı çün dövrən məni,
Bir qığılcım tək, yaqın bil, məhv edər hicran məni* [2, s. 42].

Zakir də bu sənətkarlar kimi sözdən məharətlə yerli-yerində istifadə etməyi bacaran ədib olmuşdur.

*Kəman əbrulərin, ox kipriklərin,
Mən olmuşam rövzən-rövzən içində,
O qədər ha peykən vurub sinəmə,
İtibdir bədənim ahən içində* [5, s. 184].

Yuxarıdakı “kəman əbru”, “ox kiprik” epitetləri ilə Q.Zakir canlı və gözəl sürətlər yaratmış, oxucunun fikrini xətalı, təsirli bir səhnəyə cəlb etmişdir. Şeirdə gözəlin qaşını kamana, kirpiklərini oxa bənzədən də mənalı epitetlərdir.

Q.Zakir gözəl və gözəllik aşıqı idi. Onun lirikasında gözəlin real sürəti yaradılır; oxuduqca gözəlin məftunedici hüsnü gözlərimiz önündə canlanır.

Məhz ona görə də Zakir şeirlərinin təsir qüvvəini artırmaq üçün gözəllikdən danışanda da, gözəl surət yaradanda da çox vaxt epitetə müraciət edir.

*Sərasər əlvənə batsın gül bədən,
Siyah zülfün töksün qamətinə tən,
Demənəm, oyansın ta axşamədək,
Gah otursun, gahi-gahi oynasın* [6, s. 174].

Bütün bunlardan belə qənaətə gəlirik ki, şairin realizmi inandırıcılıq və mənəvi saflıq üzrəində qurulmuşdur. Şair özündən sonra da oxucularına tarixi reallıqları olduğu kimi çatdırmaq üçün dilimizin imkanlarından geniş istifadə etmiş, fikrin bədiliyi ilə konkretliyini eyni müstəviyə gətirə bilmişdir. Onun əməli ilə qələmi də vəhdət təşkil etmişdir, ona görə də görkəmli söz ustasının bədii irsi hər dövr üçün müasirdir, araşdırılması filologiya elmi üçün daim aktualdır.

İSTİFADƏ OLUNMUŞ ƏDƏBİYYAT

1. Axundov M.F. Seçilmiş əsərləri. 3 cildə. c.2. Bakı: Az.SSR EA, 1981
2. Füzuli M. Əsərləri. III cild. Bakı: Şərq-Qərb, 2005
3. Qasım bəy Zakir haqqında məqalələr məcmuəsi. AMEA, Nizami adına Ədəbiyyat İnst. Bakı: Elm, 1985
4. Köçərli F. Azərbaycan ədəbiyyatı. 2 cildə. c. 1. Bakı, 1973
5. Zakir Q. Seçilmiş əsərləri. Bakı: Yazıçı, 1984
6. Zakir Q. Seçilmiş əsərləri. Bakı: Avrasiya-Press, 2005

Məhbubə Əbdülhəmid qızı Qurbanova

Qasım Bəy Zakir yaradıcılığında realist təfərrüatların bədii təsvir vasitələri ilə ifadəsi

Xülasə

Məqalədə görkəmli Azərbaycan şairi Qasım bəy Zakirin öz yaradıcılığı ilə ədəbiyyatımıza və ədəbi-bədii dilimizə gətirdiyi yeniliklərdən bəhs olunur. Xüsusilə burada ədibin realist şeirin yüksək poetexnik tələblərlə qurulmasında istifadə etdiyi bədii təsvir vasitələri tədqiqata cəlb olunur, həmin örnəklərin bədii özəllikləri araşdırılır. Qeyd olunur ki, şairin realizmi inandırıcılıq və mənəvi saflıq üzrəində qurulmuşdur.

Şair özündən sonra da oxucularına tarixi reallıqları olduğu kimi çatdırmaq üçün dilimizin imkanlarından geniş istifadə etmiş, fikrin bədiiliyi ilə konkretliyini eyni müstəviyə gətirə bilmişdir. Məqalədə Q.Zakirin bədii yaradıcılığına və bu istiqamətdə müvafiq elmi ədəbiyyatlara istinad olunmuşdur.

Açar sözlər: Qasım bəy Zakir, realist ədəbiyyat, ədəbi-bədii dil, bədii təsvir vasitələri, poetik özəlliklər

Махбуба Абдулхамид гызы Гурбанова

Выражение реалистичных деталей художественным дизайном в работе Касима Бая

Закира

Резюме

В статье рассматриваются новшества, которые внес в нашу литературу и литературный язык известный азербайджанский поэт Гасым бек Закир. В частности, в исследовании задействованы средства художественного описания, используемые писателем при построении реалистической поэзии с высокими поэтическими требованиями, изучаются художественные особенности этих примеров. Отмечается, что реализм поэта основан на убеждении и нравственной чистоте. Поэт использовал возможности нашего языка, чтобы донести исторические реалии до своих читателей, как он был, и смог вывести искусство и конкретность мысли на тот же уровень. В статье говорится о художественном творчестве Г.Закира и актуальной научной литературе в этом направлении.

Ключевые слова: Гасым бек Закир, реалистическая литература, литературно-художественный язык, средства художественного описания, поэтические особенности

Mahbuba Abdulhamid gizi Gurbanova

Expression of realistic details by artistic design in Kasim Bay zakir's work

Summary

The article discusses the innovations brought to our literature and literary language by the prominent Azerbaijani poet Gasim bey Zakir. In particular, the artistic description used by the writer in the construction of realist poetry with full poetic requirements is involved in the study, and the artistic features are studied in the same way. It is noted that the poet's realism is built on persuasion and moral purity. The impossibilities of our language were widely used to convey the historical realities to the readers after the poet, and it was possible to bring the art and concreteness of the thought to the same level. The article refers to G.Zakir's artistic creativity and scientific literature in this way.

Keywords: Gasim bey Zakir, realist literature, literary-artistic language, artistic description, poetic features